

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПРОСВІТНИЦТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ: ІДЕЇ, РЕСУРСИ, МОЖЛИВОСТІ

2026

Уклала: Наталя Кожем'яка, старша тренерка-методистка з питань реагування на гендерно зумовлене насильство БФ «Право на захист»

Цей матеріал став можливим завдяки щедрій підтримці Уряду Сполучених Штатів Америки. Відповідальність за зміст несе БФ «Право на захист», і він не обов'язково відображає погляди Уряду Сполучених Штатів Америки..

Формування нульової толерантності до насильства в суспільстві — шанс змінити його на краще. Інформування про природу насильства, те, як його розпізнати, куди звернутися по допомогу, які ресурси для цього створені, сприяє підтримці людей, які зазнають або пережили гендерно зумовлене, зокрема домашнє, насильство. Саме тому важливо проводити просвітницьку роботу із цієї теми. Безпечний простір і щира розмова під час таких заходів можуть допомогти людині наважитися говорити про свої проблеми, пов'язані з токсичними стосунками й насильством, і почати розв'язувати їх.

Кожен проведений просвітницький захід — це шанс змінити чиесь життя. Іноді достатньо однієї лекції, тренінгу, групової консультації чи розмови, щоб людина вперше подумала: «Те, що зі мною відбувається — це не ОК. Це насильство. І я маю право на допомогу». Можливо, саме після вашої зустрічі хтось:

- наважиться розповісти про пережите;
- звернеться по допомогу до фахівців;
- почне захищати себе;
- підтримає людину, яка цього потребує.

Команда БФ «Право на захист» створила добірку просвітницьких матеріалів від українських організацій. Вони допоможуть говорити про захист від насильства зрозуміло й щиро, адже це формує довіру й спонукає людей звертатися по допомогу.

Тепер у вас є важливі інструменти — методичні матеріали, ресурси, посібники, знання. Адаптуйте і використовуйте їх. Говоріть просто й чесно. Люди, які не бояться говорити про насильство, роблять суспільство більш уважним, відповідальним і безпечним. Ваш голос може стати початком змін. Пояснюйте й підтримуйте. І, можливо, саме ваша робота допоможе комусь вийти з кола насильства. Хтось завдяки вам зможе продовжити свій шлях і відновити довіру до людей.

ДИСТАНЦІЙНІ КУРСИ

Дистанційні курси для підвищення обізнаності про захист від насильства, безпеку й ненасильницьке спілкування:

1

Курс «Комплексний підхід до вирішення проблеми насильства щодо жінок та дівчат в Україні» для фахівців, які працюють у сфері протидії домашньому насильству або надають послуги постраждалим від UNFPA. Потрібна реєстрація на [платформі](#).

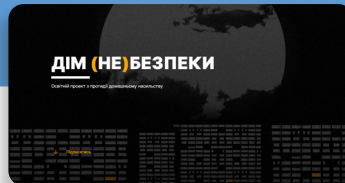
2

Курс «Правнича допомога потерпілим від домашнього насильства» від системи безоплатної правничої допомоги. Потрібна реєстрація на [платформі системи БПД](#).

3

Освітній проєкт «ДІМ (НЕ)БЕЗПЕКИ» з протидії домашньому насильству від освітньої платформи EdEra.

4

Курс «Запобігання та протидія домашньому насильству: механізм впровадження в територіальних громадах» від ГО «Ла Страда – Україна» про те, як покроково розбудувати в територіальній громаді систему запобігання та протидії домашньому насильству за допомогою дієвого інструменту реагування та взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

5

Курс «Комплексна медична допомога постраждалим від гендерно зумовленого насильства, в тому числі сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом» від Центру громадянського здоров'я України.

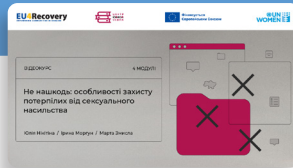
6

Відеокурс «Домашнє насильство: ефективна правова допомога постраждалим. Для адвокаток та адвокатів, що представляють або будуть представляти інтереси потерпілих від домашнього насильства» від Асоціації жінок-юристок України «ЮрФем».

7

Відеокурс «Не нашкодь: особливості захисту потерпілих від сексуального насильства» від Асоціації жінок-юристок України «ЮрФем».

8

Курс «Моніторинг та ведення випадків сексуального насильства у різних вікових групах у практиці лікарів первинної ланки» від Українського католицького університету.

9

Курс «Safeguarding. Безпека дитини в освітньому середовищі» від Українського католицького університету.

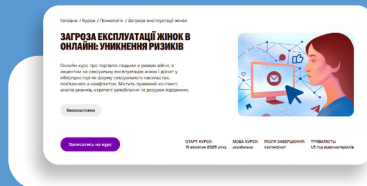
10

Курс «Безпека дитини – відповідальність кожного дорослого» від Українського католицького університету.

11

Курс «Загроза експлуатації жінок онлайн: уникнення ризиків» від Prometheus.

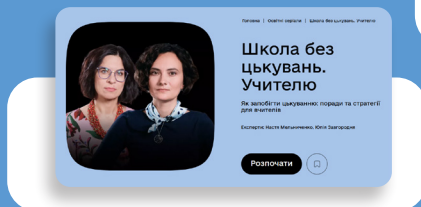

12

Курс «Мобілізація ресурсів громади» від Міжнародного центру розвитку і лідерства.

13 Освітній серіал «Школа без цькувань. Учителю» для освітян і батьків від Дія.Освіта.

14 Курс «Навички діалогу та медіації для потреб публічної служби» від EdEra.

15 Курс «Запобігання сексуальному насильству та експлуатації» від Міжнародного центру розвитку і лідерства.

ІДЕЇ ДЛЯ ПРОСВІТНИЦТВА

Що допоможе говорити з дітьми й молоддю про насильство безпечно, зрозуміло і цікаво?

1

«Путівник для громад зі зміни соціальних норм для запобігання домашньому насильству» від UNFPA.

2

Кіноклуби DocuDays — мережа кіноклубів документального кіно про права людини. Долучитися може кожен охочий, який прагне вести просвітницьку діяльність і використовувати документальне кіно в своїй роботі. Кіноклуби можуть працювати при закладах освіти, громадських організаціях, бібліотеках, центрах життєстійкості, безпечних просторах. Фільми «Лізо, ходи додому», «Булер» тощо допоможуть людям краще усвідомити проблему насильства й шукати способи допомоги тим, хто від нього потерпає. Дізнатися всі особливості співпраці можна на сайті docuclub.docudays.ua. Для створення кіноклубу й отримання доступу до бази фільмів потрібно натиснути на кнопку «Створити кіноклуб» і заповнити заяву.

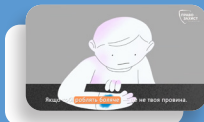

ДОБІРКА ПРОСВІТНИЦЬКИХ ВІДЕО

Добірка відео для заходів з протидії насильству для підвищення обізнаності про проблему, формування безпечної поведінки й розвитку поваги до прав і гідності кожної людини:

1

Ролик «Мовчання не захищає» для дітей від БФ «Право на захист».

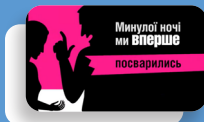
2

Ролик «Протидія насильству — наша спільна відповідальність» від БФ «Право на захист».

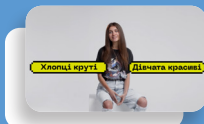
3

Ролик «Я отримала сьогодні квіти» від Центру гендерної культури.

4

Добірка відео «Гайд здоровими стосунками» про токсичні стосунки, особисті кордони тощо від UNFPA.

5

Ролик «Домашнє насильство: відповіді на питання» від UNFPA.

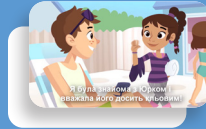

- 6 ▶ Мультфільм «Згода для дітей»
від Центру «Жіночі перспективи».

ЗГОДА
для
ДІТЕЙ

- 7 ▶ 10 роликів для дітей молодшого шкільного віку «Мультки про правила захисту від насильства»
від Child Rescue.

- 8 ▶ Ролик «Згода на секс — не складніша, ніж чашка чаю!»
від Центру «Жіночі перспективи».

**ЗГОДА
НА СЕКС**
Просто, як чай

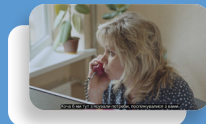
Відео-філім не розглядає, як саме ставити на секс, згодні, але намагає створити безпечніший простір для обговорення.

- 9 ▶ Ролик «Розірви коло» від UNFPA.

- 10 ▶ Документальний фільм «Розірви коло»
від UNFPA.

- 11 ▶ Записи 9 вебінарів проєкту «Змі(ц) ній»
про безпеку, згоду, токсичні стосунки й захист від насильства від ГО «Точка опори ЮА».

Мода на згоду:

Що потрібно знати про згоду на секс, як це пов'язано з твоєю ментальною здоров'ям?

ІНТЕРАКТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ СКЛАДНИХ ТЕМ

Інтерактивні інструменти, які допомагають доступно і зрозуміло говорити про складні теми з молоддю:

1

Настільна гра «Коло безпеки» від UNICEF. Можна роздрукувати і використовувати в роботі для ознайомлення з темами насильства, його виявлення та захисту. За допомогою карток у форматі вікторини учасники відповідають на запитання однієї з п'яти категорій (кіл) і складають коло з карток, якщо всі відповіді правильні. У такий спосіб знайомство зі складними питаннями відбувається в легкому ігровому форматі.

2

Онлайн-гра «КРОК» — новий унікальний інструмент у роботі психологів/инь і соціальних працівників/иць з підлітками 5–11 класів. Гра поєднує казкотерапію і гейміфікацію та дає змогу підліткам у ненав'язливий спосіб:

- навчитися розпізнавати прояви насильства;
- зрозуміти, як діяти, якщо вони з'являються;
- усвідомити, що насильство виникає незалежно від дій та особистості;
- пережити демостресову ситуацію у грі, щоб навчитися не оцінювати негативно себе й свої емоції;
- дізнатися до кого і куди звертатися по допомогу.

3

Від ГО «Ла Страда – Україна»:

- ігрофікований онлайн-квест «Живи без ілюзій» від ГО «Ла Страда – Україна»;
- інтерактивний онлайн-квест «КіберБезпека – твоя суперсила онлайн»;
- онлайн-тест «Насильство: дізнайся чи є воно у твоєму житті. Вмій визначати та діяти» про розпізнавання проявів насильства (зокрема домашнього), булінг стосовно дитини, те, як діяти в подібних ситуаціях і куди звернутися по допомогу;
- освітній електронний курс «Вирішую конфлікти та будую мир навколо себе».

4

Від ГО «Дівчата»:

- квіз «Розкриття гендерних норм та онлайн-впливу», під час проходження якого можна дізнатися більше про мізогінію, токсичну маскуліність, гендерно зумовлене насильство, а також зрозуміти, де ці явища трапляються онлайн і в реальному житті і як їм протидіяти;
- квіз «Згода, особисті кордони та поширення особистої інформації в інтернеті» — інструмент, який через історію героїв допомагає підліткам зрозуміти, яка поведінка онлайн є безпечною, як реагувати на ризики і де шукати підтримку в разі необхідності;
- тест-самооцінка «Чи знаєш ти свій рівень ризику зіткнутися з гендерно зумовленим насильством (ГЗН) в онлайн-середовищі?».

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Методичні матеріали, посібники, дослідження та практичні ресурси для запобігання насильству, формування безпечного освітнього середовища, розвитку культури поваги і ненасильницької взаємодії:

1

Комплект посібників для впровадження безпечного освітнього середовища від ЮНЕСКО.

2

Матеріали для батьків і фахівців/чинь «Батьківство без стресу» і «Батьківські навички» для покращення взаємин між батьками і дітьми шляхом розвитку навичок позитивного й недискримінаційного батьківства — без гендерних, вікових й інших стереотипів від UNICEF.

3

Інтерактивна книга із захисту дітей і молоді від насильства «Тут ти в безпеці» від СОС Дитячі містечка Україна.

4

Методичні рекомендації з організації системної протидії булінгу в закладі освіти «Школа без цькування для освітян»
(авторка — Анастасія Мельниченко).

5

Бюлетень «Ненасильницьке спілкування в школі в практиці інклюзивної школи згідно з концепцією Маршалла Розенберґа» від Центру інклюзивної освіти
(автори — Віктор Кріжо, Яна Ранда).

6

Бібліотека матеріалів про сексосвіту для дітей від ГО «Дівчата».

7

Бібліотека ГО «Ла Страда – Україна».

8

Навчально-методичний посібник «Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти» від ГО «Ла Страда – Україна».

9

Методичний посібник «Вирішення конфліктів в освітньому середовищі із застосуванням примирних процедур» від ГО «Ла Страда – Україна»

10

Методичний посібник «Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід».

11

Бібліотека «Safeguarding» (дії, спрямовані на створення середовища, у якому до дитини будуть ставитися з гідністю та де вона буде почуватися в безпеці) Українського католицького університету.

12

Посібник «Інструктажі для безпеки дітей» — добірка інтерактивних занять для дітей віком 4–18 років, спрямованих на запобігання різних видів насильства щодо неповнолітніх, від Українського католицького університету.

КУДИ ЗВЕРНУТИСЯ У РАЗІ НАСИЛЬСТВА?

Всеукраїнські гарячі лінії для підтримки постраждалих від насильства:

- ☎ Урядова гаряча лінія — **1547**
- ☎ Гарячі лінії ГО «Ла Страда – Україна»:
 - **116 123**
 - **0 800 500 335**
 - **116 111** (дитяча)
 - **2345** (лінія психологічної підтримки для чоловіків)

База послуг і надавачів допомоги постраждалим від насильства:

1

Перелік державних і комунальних установ, які надають допомогу постраждалим «Спеціалізовані служби підтримки» від Національної соціальної сервісної служби України.

3

Обласні картки допомоги та перенаправлення від Фонду ООН у галузі народонаселення.

2

Розділ «Контакти допомоги» на сайті «Розірви коло».

4

Типовий процес перенаправлення по допомогу постраждалих від гендерно зумовленого насильства від команди Гуманітарної координації у сфері ГЗН в Україні, який містить інформацію про доступні послуги для допомоги постраждалим від насильства, їх види, графіки роботи й адреси їх надавачів тощо.

МОЖЛИВОСТІ ВІД БФ «ПРАВО НА ЗАХИСТ»

БФ «Право на захист» — провідна в Україні правозахисна організація, яка допомагає ВПО, біженцям, шукачам захисту, особам без громадянства й постраждалим від війни і гендерно зумовленого насильства.

ЕКСПЕРТНА ПІДТРИМКА

Фонд надає експертну підтримку з питань реагування на гендерно зумовлене насильство. Для отримання консультації та запрошення експерта/ки в якості спікера/ки на ваш захід ви можете звернутися на електронну пошту gbv@r2p.org.ua (програма психологічної допомоги і протидії насильству БФ «Право на захист»).

СУПЕРВІЗІЙНА ПІДТРИМКА

БФ «Право на захист» пропонує супервізійний супровід для фахівців, які надають безоплатні послуги постраждалому населенню: соціальних працівників, кейс-менеджерів, психологів, операторів колцентрів, медиків, освітян, працівників державної служби з надзвичайних ситуацій, соціальних служб, поліції, центрів зайнятості, закладів освіти, лікарень, громадського сектору, судової системи тощо.

ЗАПИСАТИСЯ НА СУПЕРВІЗІЮ МОЖНА У ФОРМІ.

Послугу надають фахівцям, які працюють у Київській, Кіровоградській, Чернігівській, Сумській, Запорізькій, Донецькій, Харківській, Миколаївській, Херсонській, Дніпропетровській, Одеській та Полтавській областях.

ДОПОМОГА У ВИПАДКУ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕННОГО НАСИЛЬСТВА

Постраждалі від насильства можуть звернутися по допомогу від фахівців БФ «Право на захист» через кнопку «Зворотний зв'язок» або «Отримати допомогу» на сайті <https://r2p.org.ua/>

Для отримання юридичної консультації, будь ласка, телефонуйте на безоплатну лінію юридичної допомоги БФ «Право на захист»

(099) (068) (093)

507 50 90

Пн-Пт

8:00 – 21:00

Щоб отримати консультації з питань захисту від насильства, звертайтеся на електронну пошту gbv@r2p.org.ua

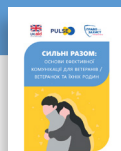
КОРИСНІ МАТЕРІАЛИ

Ви можете ознайомитися з матеріалами Фонду:

Посібником «Психолог на зв'язку» — збірником про-
світницьких, практичних і терапевтичних текстів про
життя, стресостійкість і відновлення
людини у часи війни.

Робочим зошитом «Сильні разом: основи ефективної
комунікації для ветеранів / ветеранок
та їхніх родин».

Довідником «Довідник координатора/ки заходів
щодо запобігання та протидії ген-
дерно зумовленому насильству».

**Від кожного з нас дуже багато залежить.
Не будьмо байдужими. Протидія насильству —
НАША СПІЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ!**

Якщо ви постраждали від гендерно зумовленого (зокрема домашнього) насильства, будь ласка, переходьте за QR-кодом, щоб отримати допомогу від БФ «Право на захист»

Якщо ви вважаєте, що під час роботи представники БФ «Право на захист» порушили ваші права чи ви зафіксували неналежну поведінку — звертайтеся, будь ласка

COMPLAINT@R2P.ORG.UA

[099 217 58 95](tel:0992175895)

Усі звернення анонімні та конфіденційні

Також ви можете залишити подяку, пропозицію, запит або скаргу, натиснувши на кнопку «Зворотний зв'язок» на нашому сайті за QR-кодом

